

Управління культури Волинської облдержадміністрації
Волинський краєзнавчий музей
Кафедра документознавства і музейної справи
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ВОЛИНСЬКИЙ МУЗЕЙНИЙ ВІСНИК

Науковий збірник

Випуск 6

Луцьк, 2014

УДК 069
ББК 79.1
В 67

Волинський музейний вісник : Наук. зб. : Вип. 6. / упр-ня культури Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей ; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки ; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2014. – 362 с.

У випуску вміщено статті та повідомлення з історії та практики музейної та пам'яткоохоронної справи на Волині та в Україні. В окремих розділах подано статті та матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 165-річчю від дня народження Олени Пчілки та 65-річчю з часу створення Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки “Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української та світової культури” (с. Колодяжне на Волині, 26-27 червня 2014 року), Четвертого круглого столу з нагоди Міжнародного дня музеїв “Музейна комунікація: теорія і практика” (м. Луцьк, 15 травня 2013 року), Волинської науково-практичної конференції “Музейна педагогіка. Теорія і практика” (м. Луцьк, 12 лютого 2014 року).

Розраховане на науковців, музейних та освітніх працівників, краєзнавців.

Упорядник: **Анатолій Силюк** - директор Волинського краєзнавчого музею.

Рецензенти: **Світлана Гаврилюк** - доктор історичних наук, проректор з навчальної роботи, професор кафедри документознавства і музейної справи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Геннадій Бондаренко - кандидат історичних наук, професор кафедри археології, давньої і середньовічної історії України Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, голова Волинської обласної організації Національної спілки краєзнавців України.

Рекомендовано до друку вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 13 від 26. 06. 2014 року) та науково-методичною радою Волинського краєзнавчого музею (протокол № 6 від 17. 06. 2014 року).

Відповідальний за випуск: **Анатолій Силюк.**

Технічний редактор: **Олександр Трофімук.**

Розділ II. Музейна комунікація: теорія і практика.

Матеріали Четвертого круглого столу з нагоди Міжнародного дня музеїв. м. Луцьк, 15 травня 2013 року

Сергій Виткалов,

*кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри культурології
Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне*

Василь Чепелюк,

*завідувач кафедри Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки,
народний артист України, м. Луцьк*

Володимир Виткалов,

*кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри культурології
Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне*

МУЗЕЙ У СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВОЛИНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПЕРІОДИКИ

Музейна сфера й надалі залишається привабливою в українському соціумі, про що свідчить постійно зростаюча кількість як музеїв, так і їх відвідування. Це переконливо демонструє і рівненська мережа. Якщо у 2004 році таких екскурсій у закладах мережі проведено 5.084, у 2008 році їх було організовано 6.635 [4; 5], то вже у 2012 р. – 5658 [23]. Лише працівниками Дубнівського національного історико-культурного заповідника у 2010 році проведено 2678 екскурсій [21; 12], за 2010 рік кількість проведених екскурсій зростала в середньому на 100 одиниць (у Дубнівському НІКЗ – на 93, Острозькому ДІКЗ – на 89) і т. д. [21; 14-15]. І хоча 2012 рік дав по Україні незначне зниження статистичної звітності, назагал музейна мережа не втратила провідного становища в країні.

У той же час перші роки незалежності (принаймні на підставі нашого контент-аналізу місцевої періодики) демонстрували іншу картину: преса зверталася до музейної проблематики епізодично, музеї не ставали предметом зацікавленнь громадськості, виключаючи з цього контексту лише шкільну аудиторію, яка заповнює його зали постійно у порядку спеціально організованих шкільних екскурсій. Влада також не була зацікавлена у музейній справі, принаймні не існувало спеціальних скоординованих програм музейного будівництва. І це при тому, що інтерес до історичної проблематики напередодні та у перші роки незалежності був надмірним майже в усіх соціально-демографічних груп населення. Причина цього лежала у повільних темпах перебудови власної діяльності співробітників згаданих установ, частково – фінансовими чинниками, що уповільнювали швидку зміну експозицій та й повільною реакцією самих співробітників закладів на проблеми, що цікавили населення. Утім, згодом опанувавши ситуацію (оновлення експозицій проводилося силами самих співробітників, які поступово здобували значний досвід, що робило кожен нову експозицію оригінальною; поповнення співробітників закладів фахівцями з сучасною освітою), роль цих установ культури у суспільстві починає змінюватися на краще.

Музеї волинського краю (зокрема й Рівненщини) сьогодні не лише центри постійного експонування матеріальних зразків із своїх фондів, але й ініціатори низки просвітницьких заходів (спільно з Національними історико-культурними комплексами «Замки Тернопілля», «Львівська картинна галерея» тощо), виставкової діяльності місцевих відділень Національних творчих спілок та асоціацій, значної науково-дослідницької роботи, що підтверджується друком власних Наукових записок (Рівному, Сарнах, Дубно, Млинові, Острозі, Дубровиці, Корці), багатопрофільних експонувань у регіоні та широкої організаційно-просвітницької роботи за допомогою проведення різноманітних фольклорно-етнографічних свят: «Музейні гостини» (Рівне), «Замкові гостини» (Острог), широкої співпраці з подібними установами західноукраїнських теренів (Львова, Луцька, Олеська, Бродів), а також Російської федерації; це і методична допомога стосовно підготовки різноманітних наукових обґрунтувань у структурі пам'ятко-охоронної, реставраційної діяльності тощо.

Працівники установ беруть участь в археологічних експедиціях, або ж виступають у ролі експертів пам'ятко-охоронної роботи, в різноманітних пошукових заходах (листуваннях із представниками діаспори

з приводу повернення архівів), Всеукраїнських музейних фестивалів (Дніпропетровськ, 2008 р.) та інших подібних заходах, де має змогу поповнити арсенал засобів впливу й апробувати напрацьовані методики. Крім цього, співробітники, приміром, РОКМ та Сарненського історико-етнографічного музею активно займаються викладацькою діяльністю у ВНЗ, публікують монографії та статті, є постійними ведучими теле- та радіопрограм на місцевих каналах тощо. При цьому виховний і культурно-мистецький аспект їх діяльності залишається високим, свідченням чого є наступні дані: якщо у 2004 році заклади музейної мережі Рівненщини відвідали 180,5 тис. осіб, з яких майже 60 % - учні та студенти, то у 2008 році їх ефективність підвищилася: у музейних установах побувало 258,4 тис. осіб. У 2012 році ця цифра становила вже 272,3 тис. [23], але при цьому відсоток молоді зменшився до 43,8%, що можна пояснити зменшенням місцевого населення та розширенням доступу молоді до глобальних комп'ютерних мереж.

Помітними заходами цих установ 2009 року є свята: Української Першокниги (в селі Пересопниця), Книги (м. Дубно, м. Острог), «Дерманський світильник», фото-пленер «Мальовнича Україна» (м. Дубно), підготовка матеріалів до відкриття меморіальних дошок відомих людей краю, а також укладання реєстру майстрів народного декоративно-прикладного мистецтва м. Дубна, історико-краєзнавча конференція з нагоди 155-річчя від дня народження В.Г.Короленка (м. Рівне), науково-практична конференція, присвячена 190-річчю від дня народження П. Куліша (м. Рівне) та 35-річчю від дня заснування Сарненського історико-етнографічного музею (м. Сарни) з друком відповідних наукових збірників, участь співробітників ДІКЗ в археологічних (селі Хрінники) та етнографічних експедиціях (сіл Грядки, Майдан), організація міжнародних науково-практичних конференцій «Чехи і Дубенщина» та «Історико-культурна спадщина Дубна: правові, історичні, мистецькі і музейні аспекти» [10; 4-6], створення власних сайт-сторінок ДІКЗ Дубна, Острога, Пляшевої тощо.

Окремо слід відзначити діяльність РОКМ, який за результатами творчого конкурсу (2008 р.) отримав диплом переможця у номінації «Оригінальний музейний проект» за передачу «День у музеї» на II Всеукраїнському фестивалі. До того ж, приміром, у РОКМ щорічно створюється одна нова експозиційна зала. Тож з кожним роком зростає кількість публікацій у місцевій пресі, які торкаються питання ролі музеїв у суспільстві, дискусії щодо формування окремого художнього зібрання в місті, підтримки зазначених установ культури місцевою владою тощо, а також суто фахових питань, пов'язаних з ефективністю їх експозицій, якості і охорони музейного фонду, кваліфікації співробітників тощо. І така тенденція зберігається протягом тривалого періоду.

Проведений нами аналіз публікацій місцевої періодики за останні 20 років засвідчив, що ця проблематика лише у найбільш популярних часописах («Вісті Рівненщини», «Волинь», «Провінційна Ого», «Рівне вечірне», «Високий замок плюс Рівненщина», «Рівне» тощо) та низки районних ЗМІ («Клеванський тракт», «Новини Рокитнівщини», «Сарненські новини», «Радивилів-Post», «Замкова гора» та ін., з яких взято вибірково матеріал для співставлення) акцентувалася понад 300 раз. Причому, якщо, у 1994 (упродовж перших трьох років на сторінках місцевої преси жодного разу не з'являвся матеріал стосовно зазначених вище установ культури – авт.) було вміщено лише 6 повідомлень на музейні теми, то вже у 1996 році таких повідомлень нараховувалося 42; в 2002 році – 52, у 2006 – понад 100, у 2007 р. – 79, а за перший квартал 2009 року – 23 [17] і подібна тенденція зберігається й надалі. А ще ж друкується у краї й різноманітна дайджест-інформація, аналітичні звіти керівних структур сфери культури, Наукові записки РОКМ та краєзнавчих музеїв м. Сарн, Корця, Острога, Дубна тощо, університетські наукові записки РДГУ, НУВГіП, НаУ «Острозька Академія», літературні часописи Рівненщини тощо, де також вміщено подібні повідомлення з аналізом їх діяльності. З іншого боку і преса стимулює організаційно-творчу діяльність цих установ, час від часу публікуючи інтерв'ю зі співробітниками, їх керівниками стосовно проведених експонувань, тематичного розмаїття фондів, нових надходжень, проблем існування, оперативно відгукуючись на кожен помітний їх (співробітників) публікацію у науковій площині.

У контексті змістовної частини повідомлень найбільше зацікавлені, за матеріалами нашого контент-аналізу, на початку XXI ст. викликає інформація про події мистецької сфери, зокрема виставки («Втрачені церкви», «Біблія в світовій культурній спадщині», «Предмети запорізької старовини» та Петриківський розпис, «Народний одяг мешканців Рівненщини», «Музейний арсенал», «Архітектурні зразки краю – Палац Любомирських у м. Рівному» та ін.), експозиції волинських ікон, творів лауреата Шевченківської премії М. Приймаченко, обмінні виставкові заходи з Дніпропетровським державним історичним (серія художніх картин «Козак Мамай» із зібрань Д. Яворницького), Івано-Франківським, Сумським державними краєзнавчими музеями, «Музей однієї картини», експонування художніх робіт дітей-інвалідів краю, де зустрічаються часто унікальні твори, а також експонування мистецьких робіт як відомих місцевих майстрів (виставка робіт членів Асоціації карикатуристів України), так і представників художніх шкіл, течій та

епох, поданих у комп'ютерному чи будь-якому іншому форматі (2002 - 2010 рр.).

Резонанс мав й спільний музейний проект («Вічна книга: шлях крізь віки»), проведений співробітниками Рівненського, Луцького та Острозького краєзнавчих музеїв (2003 р.), як і факт створення постійно-діючої виставки в РОКМ про наш край в епоху Середньовіччя. Предметом уваги глядачів були ретроспективні фотовиставки від часів II Світової війни й до сьогодення, нові музейні структури в області («Дерев'яної хати», «Етнографічної спадщини села» – в Гошанському районі, «Костюму» - в міських ЗОШ та ін.), виставка Подільської та Волинської ікони в РОКМ, оригінальні витвори народних майстрів декоративно-прикладного мистецтва краю, експонувань Корецької й Барановської порцеляни XVIII – початку XIX ст. та низки інших художніх презентацій в області (2004 р.).

Виставки церковного шитва з колекцій РОКМ та приватних збірок високих духовних осіб краю, відгуки на збірки «Волинська ікона: дослідження та реставрація», що друкуються спільно з музеєм Волинської ікони (Луцьк), репортажі з науково-практичної конференції Сарненського історико-етнографічного музею «Західне Полісся: історія і культура», численних презентацій художніх творів знаних місцевих майстрів, окремі «творчі портрети» співробітників установ, етнографічні експедиції, проведені працівниками окремих музеїв та чи не найчисленніші відгуки на вже традиційне свято «Музейні гостини в Рівному» (чи подібні заходи в Острозі), експонування до ювілеїв відомих діячів краю тощо стали предметом особливого зацікавлення у 2005 році [17]. Та й про музей, як сучасний центр культури, в широкому його контексті, йдеться фактично в матеріалах усіх наукових збірників гуманітарного профілю, що виходять на Рівненщині.

2006 рік став ювілейним у справі відзначення річниць відомих постатей, причетних до колишньої Рівненської гімназії (тепер – приміщення РОКМ) – П. Куліш, М. Костомаров, В. Короленко, І. Огієнко, Ф. Пекарський, Я. Гофман та ін., яким присвятили свої розвідки автори місцевих ЗМІ, так само, як і 120-річчя від дня народження Г. Косміаді відзначила громадськість міста, викликавши низку тематичних публікацій, зокрема збірку матеріалів «Георгій Косміаді: життя і творчість у документах» [15].

До помітних розвідок 2011 року слід віднести аналітичні огляди про виставку видань Кобзаря, експоновану в РОКМ, відкриття музею У. Самчука у Рівному, створення музею побуту і фольклору села Голишів (Рівненський р-н), тематична фотовиставка «Чорнобиль, якого ми не знаємо», підготовлену РОКМ, акція-виставка «Мій біль - Чорнобиль» (художника О. Лаворика у Сарненському історико-етнографічному музеї), персональні виставки (картин, вишитих гладдю Заслуженого діяча культури Польщі Ганни Бабич та її дочки Леокадії, родом із Дубенщини), вишиванок у Млинівському краєзнавчому музеї, солом'яних мініатюр В. Галкіної (у Сарненському), декоративно-ужиткового мистецтва (у Володимирецькому), ікон доктора теології Д. Блажейовського та учнів Сарненського економіко-правового ліцею (у Березнівському), експонованих по краєзнавчих осередках області; українського костюму XVIII – початку XX ст. в краєзнавчому музеї смт. Млинова, численних презентацій нових книжкових видань та обговорення обласної комплексної програми «Музей і діти»: шляхи розробки і реалізації, участі у наукових конференціях, що проводяться в місті, провідних вітчизняних науковців та їх культурний ефект тощо [17].

Надалі предметом зацікавлень ЗМІ, крім вищезазначених, стали аналіз наукових збірок, друківаних у цих установах, історико-культурний екскурс, пов'язаний з ювілеями музеїв, акцентуванням уваги на витках своїх населених пунктів, на території яких вони розташовані, огляд музейної мережі Рівненщини й нові форми її діяльності серед населення, пропагування досвіду подібних установ Польщі та інших європейських країн, форми роботи яких вивчали співробітники, огляд і можливості реалізації різноманітних культурних проєктів («Палац Любомирських», Художній музей у Рівному, меморіальний музей місцевого театрального художника Г. П. Косміаді, «Пересопниця як культурний феномен» та ін.), а надто – мистецька практика музейної мережі загалом («Образ м. Рівного у творчості художників», «м. Рівне в ліногравюрах Є. Чорного», «Портретне мистецтво XIX століття у фондах РОКМ», «Колекція періодики в РОКМ», «Художнє життя краю»: за матеріалами фондів РОКМ, «Корецький фарфор», «Волинська ікона XIII - XVIII ст.» та ін.), поява нових осередків (Археологічний музей у м. Дубні, Освітнянський – у Рівному, приватні історико-краєзнавчі – у Дубровиці та Радивилівському районі, музей Г. Дем'янчука – у с. Карпилівці (Рівненський р-н), музей Л. Поліщук з Володимирця, проблеми становлення Інституту дослідів Волині як наукової структури РОКМ) тощо.

Не спадає інтерес й до різноманітних ретроспективних експозицій («Грошові знаки України», «Поліські вишиванки», персональні мистецькі виставки членів Національної спілки художників України, окремих аматорів тощо) [21], як і проведення Круглих столів («Іван Мазепа та його доба», «Сучасна Рівненщина»), що стимулює інтерес до культурно-мистецької спадщини Волині загалом. Актуальною є й експонована візуальна інформація про стан єврейської та інших культур національних меншин. Подібні експонування

здійснено і в РОКМ: «Поляки Рівного», «Євреї Рівного», «Польська література з фондів обласного краєзнавчого музею», присвячена 15-річчю створення Товариства польської культури ім. В.-С. Реймонта, на якій демонструвалося майже 100 книг XVIII - XIX ст., серед яких і зразки з бібліотеки колишніх правителів міста Рівне князів Любомирських. Завдячуючи пошуковій роботі наукових співробітників музею, його фонди поповнилися новими матеріалами на тему «Національні меншини Рівненщини: історія та сучасність».

Від другої половини 2009 року все активніше РОКМ бере участь у презентаціях нових книг місцевих авторів - В. Войтовича, Т. Пономарьової, А. Обарчук, В. Ковальчука, Г. Істоміної, С. Виткалова, передруку одного з томів (т.2) книги М. Теодоровича «Историко-статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии» та ін.), підготовці відповідних довідок місцевій державній службі, розробці тематичних сценаріїв для відеофільмів серії «Національно-культурна спадщина України», що знаходить підтримку в органах державної (центральної) влади, популяризації особистих фондів на місцевому телебаченні, розширює й власні наукові дослідження тощо, свідченням чого є постійні тематичні виставки «Старе Рівне» – «Палац Любомирських у м. Рівному», «Волинська ікона», «Народний одяг мешканців Рівненщини», «Берестецька битва 1651 року», «Золоте сузір'я – 2009», «Волинська ікона XIII - XVIII ст.», «В. Г. Короленко і м. Рівне», а також – останнім часом – фотовиставка «Край, наш рідний край...» (фото-твори О. Харвата та М. Годуна) до 70-річчя створення Рівненської області та ін., у результаті проведення якої з'явилося два достатньо оригінальних художніх альбоми [18].

До знакових подій у культурно-мистецькому житті міста слід віднести експозицію «Книжковий всесвіт: із фондової колекції музею XVI – першої половини XVII ст.» (вересень-грудень, 2010 р.), де вперше презентовано збірку раритетних видань - книги видавничих домів Мануціїв (Венеція) і Ельзевірів (Нідерланди). Ця колекція (майже 500 книг), на думку співробітників музею, є найбільшою приватною збіркою тогочасної Волині. В її основі зібрання з приватних бібліотек волинських князів Любомирських, Валевських, Стецьких, Карвіцьких, що комплектувалися відповідно до вимог доби Просвітництва. Крім цього, на виставці представлено й видання німецькою, польською, російською мовами, друковані у XVIII – першій половині XIX століття у Берліні, Варшаві, Кракові, Москві, Санкт-Петербурзі. Слід згадати й багаторічні виставкові експонування з колекції Ялтинського та Петербурзького музеїв воскових фігур, Третьяковської й Львівської картинних галерей, а також обмінні виставки РОКМ із музеями Поділля.

Не втрачають актуальності тематичні експонування: «Народний одяг жителів Рівненщини», «Край мовою документів», експозиції з приватної колекції (макети церков України) майстра М. Козачевського (м. Біла Церква) «Соборна Україна» та ін., що відбуваються з нагоди важливих суспільно-політичних дат. Так, лише історико-культурним заповідником м. Дубна (15 наукових працівників із 51 штатних) у 2010 році (попри суто фахову діяльність – проведення культурно-хронологічних ідентифікацій, зібрання матеріалів різних культурних епох у краї, проведення реставраційних робіт, аналіз картографічних джерел, етнографічні експедиції та ін.) організовано 46 культурно-мистецьких заходів, 2 науково-практичні конференції, створено 14 виставок, проведено 2678 екскурсій тощо. Крім цього, на основі фотодокументів Заповідника та за участю співробітників цієї установи відзнятий науково-документальний фільм «Шляхами Тараса Бульби», який демонструвався під час проведення Міжнародної наукової конференції «Микола Гоголь і світ у XXI столітті», в НБУ ім. В. Вернадського. Ця кінострічка під час Міжнародного фестивалю «Кінокімерія» у м. Херсоні здобула I місце і відібрана для подальшого показу на Міжнародний кінофестиваль у Швейцарію.

Подібна тенденція зберігається і в іншій установі. 13 наукових (із 57 загалом) співробітників Державного історико-культурного заповідника м. Острога провели 952 оглядових і тематичних екскурсій, підготували 23 стаціонарні й пересувні виставки (до 100-річчя створення братства ім. князів Острозьких, експонування за збірками історичних, географічних і військових карт, «Рушники і сорочки XIX - XX століття» та ін.) [21; 15]. Чимало добрих справ роблять й співробітники інших районних музейних зібрань.

Помітною подією у підтримці автентичної культури українського села, стало започатковане у 2010 році РОКМ виставок-фестивалів «Мистецтво одного села» з широкою репрезентацією різноманітних форм художньої діяльності його мешканців – переважно в ділянці фольклору, художніх промислів та ремесел, місцевого костюму, засобів художнього виробництва тощо. І такі заходи стануть, як зазначають керівники державних структур, - традиційними, охоплюючи поступово усі райони Рівненщини. Початок цьому вже поклали художні колективи, окремі виконавці та клубні працівники Сарненського району. А проведення міського і обласного конкурсу екскурсиводів, як і традиційного обласного фольклорно-етнографічного свята «Музейні гостини» (м. Рівне) чи «Замкові гостини» (м. Острого) поступово ставить ці заклади культури в розряд ефективних установ виховного впливу. Та й 514.4 тис. грн. надання платних

послуг лише у 2010 році (при часто символічній ціні на ці послуги загалом) є високим показником потреби і ефективності музейної мережі в краї [21; 13].

Важливим кроком у збереженні автентичної культури стало рішення обласного управління культури про створення у кожному селі краю власного музею, де б концентрувалися усі пам'ятки матеріальної і духовної культури, пов'язані із його життєдіяльністю. Це надзвичайно актуально для Полісся, адже через відомі демографічні та міграційні проблеми чимало сіл зникає у краї зовсім.

Таким чином, музейна мережа Рівненщини залишається привабливим середовищем не лише для проведення змістовно наповненого вільного часу населення, але й осередком пам'ятко-охоронної, науково-дослідної, культурно-освітньої діяльності, збереження історичної пам'яті та підвищення духовності широкого загалу. Адже у сучасному світі на перший план у музейній політиці виходить виховання поведінки у мультикультуральному середовищі. І при належній її організаційно-фінансовій підтримці вона здатна принести значну фінансову допомогу населенню краю, вивести Рівненщину до числа найвідоміших центрів концентрації слов'янської матеріальної й духовної культури.

1. Реалізація державної політики у галузі культури»: аналітичний звіт Міністерства культури і туризму за 2009 рік. – К. : НАКККіМ, 2010. – С. 44 – 48.

2. Аналіз діяльності державних музейних установ (статистичний звіт) // Поточний архів управління культури та туризму Рівненської обл. держ. адміністрації за 2008 рік.

3. Там само.

4. Статистичний аналіз діяльності у сфері охорони історико-культурної спадщини // Поточний архів управління культури і туризму РОДА за 2008 рік. – Рівне, 2009.

5. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Книга ХХІ, 2003. – 300 с., з іл.

6. Белофастова Т. Ю. Public Relations як інструмент музейної практики / Т. Ю. Белофастова // Українська культура в добу глобалізаційних трансформацій // Актуальні питання культурології: альманах наук. т-ва «Афіна». Вип. 8, у 2-х тт., т. 1. – Рівне: РДГУ, 2009. – С. 125 – 130.

7. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності: моногр. / Сергій Виткалов. – Рівне: ППДМ, 2012. – 416 с.

8. Звіт про роботу Державного історико-культурного заповідника (ДІКЗ) м. Острога за 2008 рік // Поточний архів Острозького ІКЗ. – 13 с.

9. Експрес-випуск (статистичний звіт) «Про діяльність музеїв Рівненщини» // www. Oblast. Rivne. Com (від б. 04. 2009. - № 06 – 2 – 09 / 209).

10. Там само.

11. Там само.

12. Звіт про роботу Державного історико-культурного заповідника м. Дубна за 2008 рік // Поточний архів ДІКЗ. – Дубно, 2009. - 9 с.

13. Новини краєзнавчої літератури. Поточний бібліографічний покажчик за 1991 - 2009 роки. – Рівне: ОНБ, 1991–2009.

14. Там само (2005 р.).

15. Георгій Петрович Косміаді: життя і творчість у документах / Зб. документів. У 2-х т., т. 1., укл. Н. Г. Косміаді, Л. К. Костюк, Н. О. Тарасевич. – Рівне: ППДМ, 2009.

16. Новини краєзнавчої літератури..... – Рівне: РОНБ, 2006.

17. Новини краєзнавчої літератури....(2007 – III квартал 2009 р.). – Рівне: РОНБ, 2010.

18. Харват О. Рівне. На межі тисячоліть [Образотворче видання]: [фотоальбом] / О. Харват. – Рівне: О. Харват, 2008. - 136 с.; Харват О. Я люблю своє місто [Образотворче видання]: [фотоальбом] / О. Харват. – Рівне: О. Харват, 2008. - 142 с.

19. «Реалізація державної політики у галузі культури»: аналітичний звіт Міністерства культури і туризму за 2009 рік. – К. : НАКККіМ, 2010. – 223 с.

20. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності: моногр. / Сергій Виткалов. – Рівне: ППДМ, 2012.

21. Інформаційні матеріали про діяльність обласних установ культури і мистецтва, управління та відділів культури і туризму рійдержадміністрацій, виконкомів рад міст обласного значення Рівненської області у 2009 році // Поточний архів управління культури Рівненської обл. держ. адміністрації за 2009 рік. – Рівне, 2010.

22. Акулич Е. М. Музей как социокультурное явление / Е. М. Акулич // Социологические исследования. – 2004. – № 10. – С. 89 – 92.

23. Поточний архів Управління культури та туризму Рівненської ОДА за 2012 р.

ЗМІСТ

Розділ I. Минуле і сучасне Волині та Полісся. Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української та світової культури. Із матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 165-річчю від дня народження Олени Пчілки та 65-річчю з часу створення Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки. с. Колодяжне на Волині, 26-27 червня 2014 року

Алла Диба, м. Київ

Вони йшли Шевченковими слідами 3

Наталія Пушкар, м. Луцьк,

Віра Комзюк, с. Колодяжне Ковельського району

Ілона Несторук, м. Луцьк

Матеріали до каталога – довідника «Документи і матеріали Лесі Українки і родини Косачів у музеях, установах Волині» 13

Раїса Сеннікова, м. Київ

Прижиттєва творча спадщина Олени Пчілки у Національному музеї літератури України 16

Ірина Щукіна, м. Київ

Серенада. Музика Франца Шуберта, слова Олени Пчілки (Презентація) 21

Розділ II. Музейна комунікація: теорія і практика. Матеріали Четвертого круглого столу з нагоди Міжнародного дня музеїв. м. Луцьк, 15 травня 2013 року

Сергій Виткалов, м. Рівне, Василь Чепелюк, м. Луцьк,

Володимир Виткалов, кандидат педагогічних наук, м. Рівне

Музей в сучасному культурному середовищі Волині:

тенденції функціонування за матеріалами періодики 29

Надія Кукса, м. Чигирин

Шкільне краєзнавство як один з пріоритетних напрямків культурно-освітньої діяльності історико-культурного заповідника “Чигирин” 34

Сергій Лис, м. Луцьк

Агітаційні матеріали народно-визвольної революційної організації з фондів

Волинського краєзнавчого музею та їх використання в експозиційній роботі і

культурно-освітній пропаганді історії українського державотворення 38

Юрій Мазурик, м. Луцьк

Про святкування у 1912 році сторічного ювілею Вітчизняної війни громадськістю Луцька 41

Валентина Машлай, м. Луцьк

Виставка «Історія Пласту на Волині». Відновлення традицій виховання

підростаючого покоління в рамках співпраці музею з громадськими організаціями краю 47

Марія Мельничук, м. Луцьк

Культурно-освітня та популяризаторська діяльність Нововолинського історичного музею 51

Валентина Надольська, кандидат історичних наук, м. Луцьк

Робота з відвідувачами у музеях Волинської області: традиції та новації 53

Наталія Пась, м. Камінь-Каширський Зв'язки з громадськістю як складова музейної комунікації.....	57
Ірина Різун, м. Львів Методи ефективної комунікації та навчання в рамках співпраці музею і школи (З досвіду роботи Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького в галузі музейної педагогіки).....	60
Файна Рябчикова, кандидат історичних наук, м. Луцьк Музейна педагогіка як наукова дисципліна	64
Олександр Чепурний, Олена Трощинська, м. Чигирин Аспекти науково-освітньої діяльності Національного історико-культурного заповідника “Чигирин”	69
Тетяна Яцечко-Блаженко, м. Луцьк Нові тенденції в сучасному музейництві	74
Розділ III. Музейна педагогіка. Теорія і практика. Матеріали II Волинської науково-практичної конференції. м. Луцьк, 12 лютого 2014 року	
Наталія Антонова, смт. Рокині Реалізація соціальних функцій музею в роботі з дітьми: організація вільного часу	77
Валентина Бекетова, кандидат історичних наук, м. Дніпропетровськ “Світ дитинства” в музеї: створення дитячої колекції, експозиційне втілення теми	83
Оксана Березко, м. Луцьк Інтерактивна екскурсія як одна із форм роботи з музейною аудиторією (на прикладі інтерактивної екскурсії «Мандруємо століттями. Гончарство»).....	88
Юлія Блажко, м. Батурин Музейна педагогіка: з досвіду роботи НІКЗ «Гетьманська столиця» (2010 – 2013 рр.).....	91
Поліна Вербицька, доктор педагогічних наук, м. Львів Музейна аудиторія як провідний чинник ефективної взаємодії музею та соціуму	97
Катерина Гавловська, магістр культурології, м. Рівне Музей і школа: музейна педагогіка	101
Назар Галабуз, м. Луцьк Традиції козацької педагогіки як засіб виховання молоді.....	103
Рената Ганинець, м. Львів Форми культурно – освітньої діяльності музеїв	107
Любов Грабинська, м. Луцьк Берегиня народних традицій рідного краю (З досвіду роботи М. С. Литовчук – керівника Зразкового етнографічного музею «Берегиня» Володимир-Волинської ЗОШ I-III ступенів № 5)	109
Лариса Гриб, м. Луцьк Майстри народної творчості Волині. Майстер-клас як ефективна форма роботи з молоддю у Волинському краєзнавчому музеї	112

Олена Дерев'янчук, с. Поворськ Ковельського району Краєзнавча пошуково-дослідницька робота і її роль у навчально-виховному процесі. З досвіду роботи історичного музею ЗОШ І-ІІІ ст. с. Поворськ Ковельського району	116
Алла Дмитренко, кандидат історичних наук, м. Луцьк Музей етнографії Волині та Полісся в системі підготовки студентів спеціальності «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури»	120
Богдан Зек, м. Луцьк Тематичні екскурсії з історії зброї та військово-патріотичне виховання (на прикладі експозиції відділу давньої історії Волинського краєзнавчого музею)	127
Валентина Камінська, м. Луцьк Інноваційні аспекти розвитку музейної педагогіки	137
Ольга Клімківа, Валентина Нестеренко, м. Черкаси Новий напрямок висвітлення шевченківської тематики для молодіжної аудиторії у Черкаському краєзнавчому музеї	141
Галина Костецька, м. Луцьк Використання музейної експозиції для вивчення української мови у початковій школі	145
Марія Кузьміна, Ольга Железник, м. Львів Зображення Богородиці на іконах зі збірки Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького: (урок з циклу «Дорога до храму»)	151
Олена Кушпетюк, кандидат історичних наук, м. Луцьк Культурно-освітня діяльність музеїв Волинської губернії	158
Юрій Ляхов, м. Луцьк Інноваційні мультимедійні технології в педагогічній роботі музеїв	161
Мілада Мартинюк, кандидат педагогічних наук, м. Бердичів Культурно-освітня діяльність шкільного музею (з досвіду роботи виставкового музею у Бердичівській міській гуманітарній гімназії № 2)	163
Валентина Машлай, м. Луцьк Тематична експозиція «Волинь в незалежній Україні. Історія, політика, економіка, культура» у вивченні історії рідного краю школярами	166
Григорій Охріменко, кандидат історичних наук, м. Луцьк Школа. Археологічний гурток. Музей	168
Фаїна Рябчикова, кандидат історичних наук, Валентина Надольська, кандидат історичних наук, м. Луцьк Співпраця етнографічного відділу Волинського науково-дослідного музею з шкільними закладами (1920-1931 рр.)	173
Людмила Самойленко, м. Бердичів Шкільна Мала картинна галерея	178
Богдан Свереда, м. Луцьк Українська сім'я і рідна мова – духовний храм України-матері	180

Любов Сердунич, смт. Стара Синява Хмельницької області Музей-діорама «Пилявецька битва 1648 р.»	189
Олександр Середюк, смт. Рокині Луцького району Козацьке бойове мистецтво в музеї	192
Лариса Сиволап, м. Черкаси Створення та досвід використання електронних виставок у науково-просвітницькій роботі відділу археології Черкаського краєзнавчого музею	196
Тетяна Тищенко, м. Луцьк Майстер-клас виготовлення української народної ганчір'яної ляльки для дітей дошкільного віку	199
Ольга Ткачук, кандидат філологічних наук, м. Львів Школа і музей: працюємо разом. Адаптація навчальної програми з української літератури для 5-9 класів до проведення в Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького	201
Марта Хомутенко, Зоя Рудь, м. Луцьк Шляхами Лесі Українки	206
Марія Цимбаліста, магістр богослов'я, м. Львів Проект «Канікули в НМЛ: нове життя давніх традицій». Нові можливості грантових програм для музеїв	212
Марія Цюк, м. Луцьк Студентські відгуки щодо експозиційної та виставкової роботи Музею етнографії Волині та Полісся при Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки (за матеріалами книги відгуків)	215
Надія Чернець, с. Поворськ Ковельського району Місце і роль краєзнавчої роботи у процесі викладання історії	219
Тетяна Яцечко-Блаженко, м. Луцьк Роль педагогічної практики у підготовці музейного працівника	222
<i>Розділ IV. Дослідження та матеріали з історії та практики пам'яткоохоронної та музейної роботи</i>	
Алла Дмитренко, кандидат історичних наук, м. Луцьк Тематико-структурний план побудови експозиції музею волинського бджільництва	225
Наталія Карабін, Ольга Корецька, м. Луцьк Автографи космонавтів	230
Зоряна Кучинки, м. Луцьк Замки Волині XIV – XVI століть	233
Тамара Левицька, м. Луцьк Твори закарпатських митців у зібранні Волинського краєзнавчого музею. Каталог	239
Валентин Люпа, м. Луцьк Деякі сторінки з історії музею 37-ої, гвардійської, Севастопольської, орденів Леніна та Кутузова II ст. ракетної дивізії. Історична довідка	242

Зоя Навроцька, м. Луцьк

До питання атрибуції творів Жака Куртуа в постійній експозиції
Художнього музею у Луцьку – відділу Волинського краєзнавчого музею 245

**Григорій Охріменко, кандидат історичних наук,
Наталія Скляренко, Тетяна Стременюк, м. Луцьк**

Матеріали стжижівської культури з Волинського краєзнавчого музею виявлені в зоні Полісся 248

Наталія Пушкар, Ольга Корецька, м. Луцьк

Науковий опис предметів Документального фонду: книг, документів,
фото (відбитків і негативів). (Методичні рекомендації) 255

Наталія Пушкар, м. Луцьк

Про пам'ятний фонд Володимира Островського в колекції Волинського краєзнавчого музею 277

Наталія Пушкар, Ілона Несторук, м. Луцьк

Фондові колекції і наукова робота 280

Файна Рябчикова, кандидат історичних наук,**Світлана Чибирак, кандидат історичних наук, м. Луцьк**

Музейні свята у Музеї етнографії Волині та Полісся при СНУ ім. Лесі Українки 286

Анатолій Семенюк, м. Ковель

Краєзнавство Ковельщини в фарватері українства 288

Оксана Силюк, м. Луцьк

Культурно-освітня та музейна діяльність Анатолія Дублянського в 1939-1941рр. 294

Олена Герасимчук, кандидат економічних наук, м. Луцьк

Інформаційні революції та їх роль в інформатизації музейної діяльності 298

**Розділ V. Діяльність музейних закладів Волинської області в 2012 році
Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею у 2013 році**

Звіт про роботу Волинського краєзнавчого музею у 2013 році 304

Олександр Вернидубов, Лариса Криштапюк, м. Луцьк

Комунальні та громадські музеї Волинської області в 2013 році
(порівняльно-довідковий матеріал) 330

Аналіз діяльності комунальних музеїв Волинської області у 2012-2013 роках 346

Аналіз діяльності громадських музеїв Волинської області у 2012-2013 роках 349

Розділ VI. Законодавчі та регулюючі документи в музейній та пам'яткоохоронній галузі

Про додаткові заходи щодо державної підтримки культури і мистецтва в Україні.

Указ Президента України № 717/2013 354

**Управління культури Волинської облдержадміністрації
Волинський краєзнавчий музей
Кафедра документознавства і музейної справи
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки**

Науково-краєзнавче видання

Волинський музейний вісник

Науковий збірник

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори публікацій.

Виготовлення оригінал-макету – Олександр Трофімук.

Здано на виробництво 15.06.2014 р. Підписано до друку 04.07.2014 р.
Формат 60x68 1/8. Гарнітура Times.
Папір друкарський. Офсетний друк. Ум. друк. арк. 40, 1. Обл.-вид. арк. 57,9.
Накладом 300 прим. Вид. № 281.
Ціна вільна. Замовне.

Виготовлювач – Вежа-Друк (43000, м. Луцьк, вул. Бойка, 1).
Свідоцтво Державного комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4039 від 30.08.2013 р.

Волинський музейний вісник : Наук. зб. : Вип. 6. / упр-ня культури Волин. ОДА ; Волин. краєзн. музей ; каф. документознавства і музейн. справи СНУ ім. Лесі Українки ; Упоряд. А. Силюк. – Луцьк, 2014. – 362 с.

У випуску вміщено статті та повідомлення з історії та практики музейної та пам'яткоохоронної справи на Волині та в Україні. В окремих розділах подано статті та матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 165-річчю від дня народження Олени Пчілки та 65-річчю з часу створення Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки “Олена Пчілка, Леся Українка і родина Косачів в історії української та світової культури” (с. Колодяжне на Волині, 26-27 червня 2014 року), Четвертого круглого столу з нагоди Міжнародного дня музеїв “Музейна комунікація: теорія і практика” (м. Луцьк, 15 травня 2013 року), Волинської науково-практичної конференції “Музейна педагогіка. Теорія і практика” (м. Луцьк, 12 лютого 2014 року).

Розраховане на науковців, музейних та освітніх працівників, краєзнавців.

УДК 069
ББК 79.1